

Рецензија публикације Попис пољопривреде 2012. године

„Воћарство“

Аутори:

проф. др Зоран Кесеровић
доц. др Ненад Магазин
дипл. инж.-мастер Марко Дорић
дипл инж.-мастер Александар Курјаков
дипл. инж Јовица Гошић

Посебна публикација „Воћарство“ израђена је на основу података Пописа пољопривреде 2012. године. Воћарство је веома значајна делатност у области пољопривредне производње, а Србија је водећи произвођач воћа у региону. Природни услови у појединим регионима не одговарају другим областима биљне производње, али су зато поједине воћне врсте у тим регионима нашле оптимално станиште за постизање врхунских резултата по квалитету, приносу и приходу. Према вредности извоза, малина је наша водећа врста, која нас сврстава на треће место у Европи према површинама.

Аутори истичу да се посредством Пописа пољопривреде 2012. у Републици Србији први пут после 50 година дошло до тачних података о површинама под воћњацима, како укупних тако и оних по воћним врстама. Попис показује да воћњаци заузимају 4,8% површина пољопривредног земљишта, што је мало с обзиром на повољне климатске и земљишне услове. Квалитет произведеног воћа и прерађевина од воћа је висок, тако да су наши производи веома цењени на светском тржишту.

Анализирајући распоред површина под воћњацима, аутори наводе да је за највеће површине под воћњацима (Гроцка, Ваљево), поред одличних климатских услова за развој воћарства, допринела и близина београдског тржишта. У другим општинама (Прокупље, Смедерево, Чачак) за развој воћарства пресудну улогу имали су повољни агроеколошки фактори, али и немогућност гајења других култура.

Кад је реч о јабучастим воћним врстама, аутори представљају податке о овој производњи од 2000. до 2013. године, указујући на стално повећање обима производње. Јабука као воћна врста у Србији налази се на другом месту по површинама, иза шљиве. Повећање обима производње јабука последица је подизања нових засада и промена у технологији гајења јабуке. Стандард у производњи јабуке је подизање високоинтензивних засада у густом склопу са противградним мрежама и системом за наводњавање. Овакве засаде прати савремени сортимент диктиран од стране тржишта. Услед распада великих агроиндустријских система доминацију у производњи преузимају породична пољопривредна газдинства, која се све чешће удружују.

Уколико се посматра распоред површина под јабуком, на првом месту је општина Суботица, затим општине Смедерево, Гроцка и Чачак. Заступљеност јабуке у општини

Суботица аутори објашњавају специфичностима земљишта, које је песковито те није погодно за ратарске културе, а ниске температуре зими и у пролеће ограничавају гајење других воћних врста. Професор Кесеровић наводи да се у новоподигнутим високоинтензивним засадима јабука у пуној родности може постићи од 50 до 70 тона по хектару, што је у нивоу најразвијенијих воћарских земаља света.

Анализирајући коштичаве воћне врсте, аутори веома детаљно презентирају податке о шљиви, нашој водећој воћној врсти, сматрајући је једним од симбола Србије. Аутори тврде да је Србија на првом месту у Европи према површинама под шљивом. Шљива се гаји на целој територији Србије, али се посебно издваја подручје западне Србије и Шумадије, као и део јужне Србије око Прокупља. Аутори указују да код нас доминира екстензивна производња, што нас сврстава у земље са малим приносом по јединици површине односно по стаблу. Промене које се дешавају у задњих петнаест година – унапређење технологије, промена сортимената и прилагођавање захтевима тржишта – доприносе да наша земља задржава доминантно место у Европи.

Анализирајући површине под вишњом, аутори наводе да наша земља по површинама заузима четврто место у Европи. Општине са највећом производњом вишње су: Прокупље, Мерошина, Лесковац и Књажевац. Код нас се гаји облачинска вишња, која је намењена замрзавању или различитим видовима прераде. Променеива откупна цена и нерегулисан однос између произвођача и откупљивача утицали су на нерентабилност гајења, па и на крчења засада појединих година. Аутори истичу да производња вишње у Србији има изванредну перспективу, нарочито у погледу извоза. Неопходно је побољшати сортимент, увести подстицајне мере и промовисати удруживање ситних произвођача, како би се српска вишња боље позиционирала на тржишту.

Аутори се у публикацији детаљно баве свим воћним врстама обухваћеним Пописом пољопривреде 2012. За сваку воћну врсту исказују се пописане површине и приказује се место (ранг) које воћна врста заузима у Европи. Поред тога, графички се приказује производња од 2000. до 2013. године. Површине под воћним врстама у публикацији се дају на картограмима. На тај начин кориснику публикације пружа се детаљнији увид од оног који омогућава статистичка табела. Картограм даје очигледну представу о географском размештају појаве, што статистичка табела никада не може пружити.

Публикација је урађена веома систематично, са обиљем податка који ће бити од велике користи за све који раде на унапређењу воћарства и креирању аграрне политике. Аналитички подаци дају основу да се у Србији приступи рејонизацији воћарске производње, слично како је то урађено у виноградарству.

У Београду,
28. априла 2014.

Никола Латиновић
Милан Простран